

Maksuttoman ehkäisyn kokeilut Verkostokokous

**Pia Suvivuo
Erityisasiantuntija, TtT**

24.11.2022

Linjaamme asioita ja täydennämme annettuja ohjeistuksia sote-uudistuksen ja hankkeiden edetessä alueilta tulevien kysymysten, lainsäädäntöuudistusten ja käytännön tilanteiden pohjalta 😊

MITÄ STM:SSÄ ON TEHTY VUONNA 2022?

- Lainsäädäntöperustan varmistaminen ja lainsäädännön tulkinta
  - Haasteena samaan asiaan vaikuttavat eri lait ja säädösten erilaiset näkökulmat esim. YTHS, Ukrainasta paenneiden osallistuminen kokeiluun
- Kansallisen linjausten tekeminen alueiden kysymysten pohjalta
  - Kansallinen ohjaus vs. alueiden autonomia
- Yhteistyöneuvottelut kansallisten toimijoiden mm. YTHS, Kela kanssa
- Tiivis yhteistyö THL:n toimijoiden kanssa
  - Alueellisten hankkeiden ohjaus
  - Kokeilujen arviointiperustan luominen mm. TEA-viisarin mittaristo

Korkeakouluopiskelijoiden maksuton ehkäisy – YTHS

1/2

- YTHS:n kanssa tehtävässä yhteistyössä korkeakouluopiskelijoiden maksuttoman ehkäisyn edistämiseksi on alueellisia eroja.
- Aiemmin sovittu, että ”kokeilun aikana (1.1.2022-31.12.2023) YTHS hoitaa kaikilla kokeilun vuoden 2022 aikana aloittaneilla alueilla korkeakouluopiskelijoiden maksuttomaan ehkäisyyn kuuluvan **pilleriehkäisyn** digiprosessinsa mukaisesti. Hyvinvointialueiden neuvotteluissa sovitaan, miten pillerien jakelu toteutetaan. YTHS tiedottaa tästä alueita. **Maksuttoman kierukan tai kapselin haluavat opiskelijat YTHS ohjaa julkiseen palveluun.**”
- Asioita (mm. lainsäädäntö ja sen tulkinta) selvitetään vielä kansallisella tasolla (STM, THL, YTHS, Fimea). Mitä todennäköisimmin ainoa toteutusvaihtoehto on, että pilleriprosessi toteutetaan niin, että sähköinen pilleriprosessi hoidetaan YTHS:n toimesta ja opiskelija hakee pillerit julkiselta.

Korkeakouluopiskelijoiden maksuton ehkäisy – YTHS

2/2

- "Lääkkeitä voidaan Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen luvalla toimittaa sairaala-apteekista ja lääkekeskuksesta myös yksityisille sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille, joiden kanssa kunta tai kuntayhtymä on tehnyt sopimuksen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ostamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) 4 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti tai jotka hoitavat muita lain nojalla kunnalle tai valtiolle kuuluvia tehtäviä." (Läkelaki 62 §:n 2 mom)
- Lainsäädäntömuutoksia mm. läkelakiin on mitä todennäköisimmin tulossa tulevalla hallituskaudella, mutta näihin kokeiluihin ne eivät ennätä.

Maksuton ehkäisy hyvinvointialueilla vuonna 2023

- Maksuttoman ehkäisyn kokeilut pääsääntöisesti jatkuvat niissä kunnissa, joihin valtionavustusta on myönnetty.
- Jos valtionavustusta on käytettävissä, kokeilua voidaan laajentaa eri sisältöalueisiin esim. koulutukset, muut toimenpiteet ym.). Laajennus mahdollisesti myös uusiin kuntiin, joissa maksutonta ehkäisyä ei vielä ole - jos valtion avustuksen muut käyttöehdot täyttyvät (tästä yhteys Piaan).
- Ohjelmakauden ts. kokeilujen jälkeen vuodesta 2024 alkaen maksuttoman ehkäisyn palveluidenkin tulee olla yhdenvertaisesti koko alueen asukkaiden saatavilla. Tästä päättävät hyvinvointialueet. Vaikuttamistyötä hyvinvointialueen päättäjiin (valtuutetut, johtavat viranhaltijat) kannattaa hankkeissa nyt tehdä.

Maksuton ehkäisy hyvinvointialueiden lakisääteiseksi tehtäväksi?

- **"Tulosten ja arvioinnin perusteella päätetään kokeilun vakinaistamisesta vaalikauden lopulla"**
- Sanna Marinin hallitusohjelmassa on tuo maininta, että maksuttoman ehkäisyn kokeilujen perusteella palvelun jatkosta päätetään hallituskauden lopulla. Tätä olemme pyrkineet ja pyrimme edistämään.
- Koska kokeilujen käynnistyminen monesta eri syystä viivästyi, emme ehdi saada kattavia tuloksia kokeilusta. Siksi maksuttomasta ehkäisystä ei todennäköisesti tulla kansallista päätöstä saamaan.
- Jotta toiminta saataisiin kaikille hyvinvointialueille pakolliseksi, tarkoittaisi se uutta lakia ja uutta velvoitetta sekä rahoitusta hyvinvointialueille. Euroja valtion budjetista tähän ei ole varattu, mikä olisi välttämätöntä maksuttoman ehkäisyn toteuttamiseksi kautta koko maan. Asia jää tulevan hallituksen hallituskauden asiaksi.
- Toistaiseksi maksuttoman ehkäisyn jatkosta päättävät hyvinvointialueet.

MAHDOLLISET LISÄRAHOITUSTARPEET

- Maksuttoman ehkäisyn kokeiluihin liittyvissä lisärahoitustarpeissa esim. koulutukset, korkeakouluopiskelijoiden pitkäaikainen maksuton ehkäisy, ensi vuoden suunnitelmat tms.), ole yhteydessä oman alueesi Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelman hankejohtajaan.
- Hae perustelut ja neuvottele lisärahoituksesta, jota saattaa olla Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelman muissa osahankkeissa käytettävissä.
- Valtionavustuksen käytön muutoksia esim. budjetin siirtoja osahankkeiden välillä/kesken on mahdollista tehdä hankkeissa. Hankejohtajat tekevät tarvittaessa muutoksista ilmoituksen STM:öön ja AVI:in.

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Kiitos huomiostanne!

Pia Suvivuo
Erityisasiantuntija, TtT
Etunimi.sukunimi@gov.fi

Ukrainasta paenneiden oikeus osallistua maksuttoman ehkäisyn kokeiluun

- Kansainvälistä suojelua saavan status määrittelee oikeuden eri sote-palveluihin, kv-asiakkaan palveluita mm. maksullisuutta määrittää useat eri lait. Laintulkinnan haasteena on säädösten eri näkökulmat (mm. vastaanottolaki, asiakasmaksulaki)
- *Turvapaikanhakijoilla* on vastaanottolain nojalla oikeus saada vain välttämättömiä terveydenhuollon palveluita. Arvion siitä mitä katsotaan olevan välttämätöntä tehdään VOK:issa.
- *Tilapäistä suojelua saavalle* tulee antaa terveydenhuoltopalvelut samoin perustein kuin henkilölle, jolla on kotikuntalaisissa tarkoitettu kotikunta Suomessa (Vastaanottolain 26.2 §). Vastaanottolain nojalla ukrainalaisilla on vastaanottopalveluina oikeus saada terveydenhuollonpalveluita, jotka laajuudeltaan vastaavat kotikuntalaisten palveluita. Vastaanottokeskukset (VOK) ovat järjestämisvastuussa. Näin ollen Ukrainalaisilla ei ellenkään ole juridisesti oikeus kotikuntalaisten palveluihin. Lähtökohtaisesti palveluiden saanti edellyttää sitä, että henkilö ensin kääntyy VOK:in terveydenhoitajan puoleen ja sieltä ohjataan eteenpäin. Ilman edes suullista yhteisymmärrystä VOK:in kanssa, kunta ei siis suoraan tulisi antaa muuta kuin kiireellistä hoitoa ukrainalaisille.
- Kotikuntaoikeus = samat palvelut kuin muillakin kotikuntalaisella